

Skann
avskat
antennan an

Alf Thulin
Barn av Sven Ericsson
född 1847

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Iven Ericsson.

Iven Ericsson är född
i Degeberga den 19/11 1847. Då han var omkr.
25 år, kom han till Andrarum och blev
arbetare på Kristinehof. Iderna och bruket,
som han berättat, äro dock från hem-
met i Degeberga, som ligger i Gärds härad.

Sk. Gärs hd.
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

Upptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

2. 2

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Toskegille.

För i tiden, då man tröskade med
plejel, höll man på att tröska till långt fram
på senvintern. Ofta hade man en främmande karl,
som hjälpte till att tröska. När man så äntligen
tröskat ~~av~~ anordnades ett litet gille för gårdens
folk och toskemannen. För gillet räknade man
ut, hur många "toskemans skäppor" toskemannen
skulle ha. Sen vankades det mat och brännvin. Men
ingen dans förekom aldrig på dessa gillen, och det
var ju bara gårdens folk.

Toskegille.

Sk. Gärs hd.
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

Upptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

J.3

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Flyttgille.

När någon i byn skulle flytta fick Flyttgille.
han hjälp av alla grannarna. De större gårdarna släppte till en karl och ett par hästar och de mindre en karl. På det viset blev det mycket folk samlat, och den som flyttade bjöd då alla karlarna på gille. De bjöds på smörgåsar och supar, kött och potatis och rå risengröt.

Sk. Gärs hd.
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

Upptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

4. 4

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Höstagille.

Byns bönder bytte ofta hjälps om Höstagille.
höstarna för i tiden. När man inhöstat skak-
le man så tacka för hjälpen genom att skälla
till med ett gille, höstagillet. De flesta hade gillet, då
rädeskörden kommit in, men några bönder väntade tills
potatisen också tagits upp, och då kallades gillet gräntoflagille.
Mat saknades ingalunda på dessa gillen; smörmat,
ål stekt och kokt, bovete- eller risgröt, kött och
potatis. Den ena gården var ofta värre än den andra,
ty alla ville överglänsa varandra. Sen man ätit
dansades och spelades till långt fram på småtimmarna,
och man roade sig av hjärtans lust efter allt slit och släp
under hösten.

Sk. Gärs hd.
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Upptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

5. 5

531

Felix.

Dagen efter Knut är Felix. Då Felix.
stoppade man för upp en gubbe med kaln.
Hatt, rock och byxor så att han var som en
riktig människa. Felix, som gubben kalla-
des ställdes redan försiktigt utanför någon gran-
nes dörr, så att den som redan ögymade fick
Felix i famnen. — En gång bands Felix fast på
en ko här i Andrarum. Då bonden tidigt följande
morgon kom till ladugården, blev han rent vett-
skrämd och skrek på sin kvinna: "Tjälve på
her sitter på kon".

Sk. Gärs hd.
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Uppptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

6.6

531

Knut.

Knut kör julen ut. Man skulle då äta upp det sista av julamalen och dricka ut julölet och julabrännvinet. På kvällen kastade man in knutor. Man fick ^{då} visa sig, ty fick de tag i vem det var, som kastade in knutan, fick man ta tillbaka den. På knutan var en lapp bunden på vilken var skrivet: "Skicka Knut hyggelig från dag". Då skulle den, som fått knutan, springa och slänga in den i nästa gård. Samma knuta gick alltså runt hela byn på kvällen.

Knut.

Sk. Gärs hd.
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

Upptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

7. 7

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ny-år.

I sent på nyårsafton skulle man Nyår-
skjuta ut det gamla året. Man sköt utan
för fönstren, och det var för att ära dem,
som bodde där. Det var lösa skott, och man
skulle gömma sig, om någon öppnade dörren,
men så snart dörren var stängd igen, skul-
le det smälla.

Skane

-Sk. Gärs hd.
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

Upptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Brydegille.

På efterkåsten i oktober månad Brydegille.
skulle hören brytas. Bryns ungdom, drängar
och pigan, samlades vid 10 tiden på förmiddagen
för att bryta hör. Drängen grovbröt (krösa) och
pigan "släsa". Mellan 12-1 fingo alla, som brö-
to middag, och vid 4 tiden bjöds de "me attan".
Sen bröto de tillsammans omkring 6. Därefter gingo
hem och tvättade sig och gjorde sig i ordning till
kvällens gille. Gillet började vid 7-tiden.
Då rankades både mycket och fin mat. Lut-
fisk, risengröt, äggkakor m.m. Sen blev
det dans omkring i storstugan, alla om ^{det} rejstar

för kallt på logen. En fiolspellemann hade
man alltid och ibland även en flöjt. Dansen
brukade hålla på tills 1-tiden på natten. Allt
gick ordentligt till, ingen fick supra sig
full, ty då blev han hemkörd.

Den samlades ungdomen följande
morgon igen i nästa gård för att bryta,
och så blev det gille på kvällen. Då höll
de på tills hela byn var genomgången, och all
hören bruten. Ingen ville göra sämre
gille än den andra, så bönderna riktigt
tävlade med varandra.

9. 9

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sk. Gärsåhd. av
Sven Eriksson
Bor i Andrarum.

Upptecknad av
Olle Thulin
Juni 1928.

10.10

531

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julen.

De sista fjorton dagarna före Julen.
jul hade man alltid bråttom på landet.
Allt skulle göras till jul för i tiden. 10-12
dagar före jul slaktades. På en medelstor gård
slaktades en stut, ett par får och en gris. Då
skulle man brygga juleöl. Det fanns två sor-
ters juleöl. Det bästa, som var mycket starkare
än det andra, fick man då man hällde vatten
på malten första gången. Sen blev drickat svagare,
ju fler gånger man använde malten, men det slog
man ihop, så det var bara två sorters juleöl. Det
bästa fick man blott av jultvätten och vid

nöjsidliga tillfällen. Vidare skulle man ju baka till jul. Det bakades flera bak, ty julbrödet innehöll en alldeles särskild kraft och måste räcka länge. Man bakade även julgubbar av riktad råg och målade dem på olika sätt. Julbrödet skulle helst räcka ända till påsk, och en kaka ända till våren, då öarna skulle äta ^{av} den för att bli starka.

En par dagar före julafton brände man glögg.
På julafton intogs julhalmen. Det var två reker långhalmen, och den låg inne under förjulen. Julhalmen låg blott i ett hörn av storslugan, och gyltarna skulle sova i den.

I taket hade man ofta en halmkrona, och den hängdes upp julafton. Julbordet dukades och julmaten stod kvar på bordet hela julen.

Bröd, julsåvel, gröt och öl stod på bordet, och alla främmade som kommo in, måste smaka på julmaten.

11

531

utseende.

Skiss.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

12.12
531
Förallt skulle det vara fint då julafton
kom. Man hade julgran men inga ljus i
den. Den kläddes med granna papper, som glyt-
terna klippt, klot och stjärnor, som är julens
symbol. Man dansade runt granen, särskilt
barnen, men även de äldre voro med. På jul-
kvällen brukades det alltid lutfisk och potatis
och råa bovetesgröt efter.

Lunds Universitets
Folkminnesarkiv

Annandagen på morgnen ^{skulle} krea-
turen ha salt ut handen, som man skulle stic-
ka in munnen på korna, och så ha av det
finaste höet. Man skulle rida över rinnan-
de vatten, som rann mot norr, så blevo häs-
tarna friska och starka det kommande året.

Annandagsmorgon rids Staffan. Staffans-
ridarna blevo bjudna mat och brännvin, och
en gång blev en av dem så full, att han red
in i köket. — Annandag jul gingo också

13
531
LUNDS UNIVERSITETIS
FOLKMINNESARKIV

2
män, kvinnor omkring vishädda, en vit skjorta
utanpå kläderna. De kallades "stjärnmännan".
De hade en en stjärna på en kapp i ryggen
av kåket. De sjöng sånger med andligt innehåll
och gingo byn runt. De fingo mat och
litet pengar i varje gård. Oftast var det fattiga,
som gingo omkring som "stjärnmän".